

Naukowe, kulturowe i społeczne oblicza germanistyki akademickiej

Wissenschaftliche, kulturelle und gesellschaftliche Facetten der Hochschulgermanistik

Od początku używania pojęcia *germanistyka* przypisywano różnorakie znaczenia. Dzisiejsza germanistyka, zarówno jako subdyscyplina naukowa, jak również jako kierunek studiów (tu: specjalność) nie jest już tradycyjnie rozumianą filologią germańską, która wraz z innymi neofilologiami od końca XVIII w. zajmowała się zgodnie z wielowiekową tradycją filologii klasycznej badaniem tekstów (głównie literackich), ich analizą oraz krytyką. Współczesny świat stawia przed germanistyką szereg wyzwań i nowych problemów badawczych. Teksty w dalszym ciągu są przedmiotem jej badań, ale nie tylko teksty literackie, lecz również teksty użytkowe z różnych obszarów życia i dziedzin komunikacji. Zbliżyła to ją do człowieka, do jego realnego i prawdziwego języka/języków, do sytuacji komunikacyjnych, zarówno o charakterze prywatnym, półprywatnym, jak i formalnym i oficjalnym. Germanistyka uniwersytecka zarówno w swych badaniach, jak i dydaktyce zajmuje się konkretnymi ludźmi, ich konkretnymi właściwościami i wytworami. W przypadku germanistyki ich pierwszorzędnymi właściwościami i „uposażeniem” jest zinternalizowany w różnym stopniu język niemiecki, a także teksty napisane w tym języku, będąca wytworem człowieka kultura obszaru niemieckojęzycznego, historia, którą tworzą, geografia krajów niemieckojęzycznych, w których żyją oraz ich społeczeństwa, instytucje, procesy społeczne i polityczne. Germanistyka akademicka zgłębia wiedzę na powyższe tematy, a następnie zwraca się znowu ku konkretnym studentom, gdyż dokonuje transferu i przekazu tej wiedzy. Poprzez tak ujęty przedmiot badań germanistyka przyczynia się bez wątpienia do lepszej komunikacji międzyludzkiej, do zniesienia wzajemnych niechęci i pogłębienia zrozumienia, a także do integracji. Słowem: głębsza wiedza dotycząca języka i kultury danego narodu zbliża do niego, a niewiedza rodzi uprzedzenia i stereotypy. Mówiąc we współczesnym świecie o germanistyce nie sposób pominąć akademickich instytucji, do których jest przyporządkowana, i to jest właśnie ważny czynnik składający się na realny akademicki wycinek rzeczywistości. Drugim jego ważnym elementem są zatrudnieni w nich germaniści, działający na ich rzecz specjaliści, wykonujący określone „germanistyczne” działania prowadzące kolejno do określonych celów, a są nimi działalność naukowo-badawcza, dydaktyczna i kształceniowa. Przedstawiciele każdej akademickiej dyscypliny należącej do dziedziny nauk humanistycznych z definicji zajmują się sferą duchową/mentalną związaną z człowiekiem, a więc są również zobowiązani do (meta)refleksji nad sobą: nad rozwojem danej dyscypliny i ewaluacją jej wyników, nad celami/celem, przedmiotem badań, bo przecież nie są one ukonstytuowane raz na zawsze i wreszcie nad sposobem aplikacji zdobytej wiedzy. Wbrew pozorom nauki humanistyczne nie są zwolnione z tego ostatniego zadania, nie ograniczając się jedynie do opisywania i wyjaśniania rzeczywistości. One również mają przyczyniać się do rozwoju danych

społeczeństw, a może to się udać, gdy zdobyta, teoretyczna wiedza stanie się wiedzą prognostyczną, służącą do przewidywania rozwoju danego obiektu i racjonalnego nań wpływania. Jest to dziś praktykowane w ramach studiów *foresightowych*. Polska germanistyka akademicka wyróżnia się tym, iż ukonstytuowany przedmiot badań germanistycznych ubogaca o kontrastywne analizy, a także o swoiste, lokalne tematy. Germaniści akademicy w Polsce zajmują się również uczącymi się języka niemieckiego jako drugiego Polakami, którzy wnoszą w ten proces bogactwo swego kulturowego, polskiego uposażenia. I tak inna jest u nas motywacja podjęcia studiów germanistycznych, gdyż nie tylko zainteresowanie kulturą, literaturą i językiem niemieckim decydują o wyborze, ale również względy czysto praktyczne, jak przykładowo zdobycie atrakcyjnej pracy. I tu potrzebne jest wyczulenie na te potrzeby, modyfikacja i innowacja zarówno programów studiów, jak i (częściowo) badań musi być otwarta na zmiany społeczne i ekonomiczne. Polska germanistyka uwzględnia miejscowe problemy, trendy, zmiany, kierunki rozwoju, co znajduje swój wyraz przede wszystkim w treściach dydaktycznych i w kształceniu studentów. Wszystkie te aktualne tematy będą dyskutowane podczas tegorocznej konferencji Stowarzyszenia Germanistów Polskich, które skupia ponad 300 członków, od stopnia doktora wzwyż. Konferencje organizowane są cyklicznie, nieprzerwanie od roku 2000.

Przewodnicząca SGP

/prof. dr hab. Ewa Żebrowska/